

Four links

- <http://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/759648>
- <https://www.brandeis.edu/hornstein/sarna/americanjewishcultureandscholarship/Archive/HowMatzahBecameSquare.pdf>
- https://www.jstor.org/stable/23509237?read-now=1&refreqid=excelsior%3Acd826c95a355cb125730125f2dc98715&seq=1#page_scan_tab_contents
- <https://patents.google.com/patent/US1169555A/en?q=US1169555>

History

1. Exodus 12:17

ושמרתם את המצות

And you shall guard the matzot...

2. Talmud, Pesachim 40a

בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה... מאי טעמא משום דלא עבד בהו שימור.

One may fill his stomach with dough [kneaded by] non-Jews [at the Seder], so long as he eats an olive-sized amount of matzah at the end... Why? Because they are not guarded.

3. Talmud, Pesachim 42a

אמר רב יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלנו

Rav Yehudah said: A woman should only knead [matzah] with water that remained overnight [after drawing].

4. Mishnah Pesachim 3:2 (46a) (per Rashi's second approach)

בצק החרש, אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור:

For dough which is [tough] like pottery [such that one cannot discern whether it has fermented] – if other dough made at that time has leavened, this dough is prohibited.

5. Talmud, Pesachim 46a

אם אין שם כיוצא בו, מהו? אמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: כדי שילך אדם ממגדל נוניא לטבריא, מיל. ונימא 'מיל' הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כממגדל נוניא ועד טבריא.

If no other dough was made at that time, then what? Rabbi Avahu cited Reish Lakish: Enough to time to walk from Migdal Nunya to Tiverya, which is a *mil*. Why not say "*mil*"? To teach us that the length of a *mil* is the distance from Migdal Nunya to Tiverya.

6. Talmud, Pesachim 40a

אמר להו להנהו דמהפכי כיפי כי מהפכיתו הפיכו לשום מצוה אלמא קסבר שימור מעיקרא מתחלתו ועד סופו בעינן

[Rava] told the people who flipped the stalks [in bundling them]: When you flip them, do it for the sake of the mitzvah. This shows that Rava believed that watching [of the matzah] is required from beginning to end.

7. Rabbi Menachem Meiri (13th century France), Magen Avot 16

עוד נהגו בגלילתינו אלה אנחנו ואבותינו ורבותינו ע"ה ללוש עיסת הפסח בעמלה בדרך זה, שיש שם נשים כמנין המדות שרוצים ללוש ולאפות, וכשנלושו כמה שהן מצרפין אותם על גבי העמלה ואחד מבעלי זרוע מנהיג שבט העמלה ע"ה העיסה בכח גדול מקצה אחד של עיסה לקצה שני שבה, ואין ספק שכח העמלה שולט בעיסה מרובה בקטופה יותר מכה אשה אחת בעיסה מועטת. ואף אחת מן הנשים עומדת סמוך לעמלה וסמוך לאותו שמנהיג את העמלה ומקבצת תמיד פרורי העיסה הנושרים... וגוררים תמיד שבט העמלה עד שלא תתדבק העיסה בשבט העמלה ועיקר מה שנהגו בכך מפני שבלישת העיסה ממעטין במים הרבה... וכן שמתיראות מחמימות הידים ונוח להם לקטפה בשבט העמלה שהוא צונן... וכן היו קדמונינו נוהגים בנרבונא ובקרקסונא ובשאר מחוזות גלילות אלו וכן בצרפת ובאשכנז ע"ה גדוליהם ורביניהם. ואף על פי שאמרו (פסחים מ"ה ב) שאין ראוי ללוש ביחד אלא בכדי שיעור חלה, מ"מ ע"ה עמלה ובדרכים שכתבנו, אין צורך בכך...

ומעולם לא באה עיסה אחת לא לידי חרשות ולא לידי התחלת תפיחה המורה על קירוב חימוץ. ומ"מ כשראו אותם התלמידים בכך לעזו עלינו לחוש בה לספק חימוץ... יש בין קיטוף ראשון לאחרון זמן ראוי... מ"מ הם אומרים שבשעת נתינת הככרים בתנור יש שעות מרובה בין ככר ראשון לככר אחרון...

Another local practice of ours and of our ancestors and masters of blessed memory is to knead the dough of Passover with an *amla* like this: Women are present according to the amounts [of water] for mixing the dough and baking, and after it is mixed according to their number they then combine the pieces of dough on the *amla*, and a strong person guides the *amla* over the dough with great strength, from one end of the dough to the other. Without a doubt, the force of the *amla* is more effective to knead a large amount of dough than is one woman with a little dough. And one of the women stands near the *amla* and the one guiding it, and continuously collects the crumbs of dough which fall... And they continuously scrape the *amla* pole so that no dough sticks to the *amla* pole. The main reason to do this is that it greatly reduces the amount of water needed... Also, they are concerned about the heat from their hands, and it is better for them to knead the dough with the *amla* pole, which is cold... So our ancestors did in Narbonne and Karkashon and other local cities, and in France and Germany on the counsel of their leaders and rabbis. And even though the Talmud (Pesachim 48b) states that one should not mix at once more than the amount for which one separates a tithe, still, via the *amla* and the methods we have outlined there is no need for such a limit... Never has any dough become like pottery or begun to bloat, indicating that leavening was near. Still, when those students saw this they spoke ill of us, out of concern that it may be leaven... as there is a significant time lapse between the kneading of the first loaves and the last...

8. Professor Jonathan D. Sarna, *How Matzah Became Square*, pg. 8

In Anglo-Jewish newspapers, the company described its matzot as being in all ways superior to the competition: they were produced in what the company called "a temple of kashruth, a palace of cleanliness, a gigantic structure of steel and glass, over-flowing with light, air and sunshine." In other words, they met the highest American food and health standards; they were, in their own way, therapeutic. Indeed, Manischewitz advertised at one point that "No human hand touches these matsas in their manufacture," as if this fact, rather than the production of matzot by hand, reflected Judaism's highest precept! By appealing to modern American consumer values to sell their traditional food product, the company implied that purchasers of Manischewitz matzah could subscribe to the highest values of both Judaism and America.

9. Rabbi Avraham Bornstein (Central Poland, late 19th century), *Avnei Nezer Orach Chaim* 536

הן המ"ץ ר"מ מקהלתכם בא אלי בקובלנא רבה כי קיפחו את פרנסתו וגרעו לו ממשכורתו הקבוע לו ועוד שאר דברים. והכל מחמת שאסר את המאשין מצות. הנני להודיעכם כי רע בעיני הדבר מאד. הן גוף ההיתר של המאשין מצות הן מה שרדפו את המו"ץ עבור שאסר... על כן אני מזהיר אתכם מאד שתחזירו הכנסת הרב המו"ץ הנ"ל לכומו שהי'. ואת המנהג הרע מהמאשין מצות תבטלו ונכפר לכם על העבר ושכר גדול תקבלו משמים על העתיד.

The Rabbi of your community came to me with a great complaint, for they cheated him of his livelihood and reduced his established salary and did other things, all because he prohibited machine matzah. I inform you that this is very evil in my eyes – the permission of machine matzah as well as the attack on the Rabbi for prohibiting it... Therefore I warn you, strongly, to return the Rabbi as he was, and to nullify the evil practice of machine matzah. You will atone for the sin of the past, and receive great reward from Heaven for the future.

Opposition on grounds that it might be chametz

10. Rabbi Shlomo Kluger (Western Ukraine, mid-19th century), *HaElef Lecha Shlomo*, Hashmatot 34

ועוד לדעתי ע"י דוחק המאשין נעשה חימום ומחמם העיסה ע"י דוחק גדול לזה לדעתי לא טוב הדבר כלל וכלל

Further, I believe the machine's friction causes heat, heating the dough via the great friction, an entirely bad effect.

11. Rabbi Shlomo Kluger (Western Ukraine, mid-19th century), *HaElef Lecha Shlomo*, Hashmatot 32

וא"כ ה"נ באם יהי' ע"י מאשין צריך שמירה יתירה חדא כי מי יודע אם עסק המאשין מבטל שלא יחמיץ אנו לא מצינו בפוסקים רק בעסק אדם בידים ומי יכול לשער הטבע

There will be a need for extra care with machine matzah. First, because who knows whether being worked by a machine prevents fermentation? We have only found in the authorities that hand-working does so! Who can gauge this natural phenomenon?

12. Rabbi Chaim Halberstam (Southern Poland, mid-19th century), *Divrei Chaim Orach Chaim*:23

די לאסור בזה במה שכתב הגאון מה"ר מרדכי זאב שראה בעיניו כי אי אפשר לגרור היטב הנדבק בו

It is sufficient to prohibit this based upon what Rav Mordechai Zev wrote, that he personally saw that it is impossible to scrape off the stuck-on dough properly.

Opposition on grounds that it would not qualify for the Seder

13. Rabbi Shlomo Mordechai Schwadron (Western Ukraine, mid-19th century), Responsa of Maharsham 2:16
ואחד מהטעמים שלהם שא"א לצאת בהם י"ח מצה מפני שאין המעשה ע"י אדם ונעשה מאליו ודמי למעשה חש"ו שאין בהם דעת והגאון רי"ש ועמו כמה גדולים העידו שהמאשין טובב ע"י כמה ב"א המגלגלין בהגלגל ולא נפסק כח האדם ולכן לא מקרי כח כחו...

One of the reasons why they prohibited this is because one may not fulfill the obligation with matzah that is generated automatically and not by human action. It is as though the matzah had been generated by a mentally incompetent person. However, others have testified that the machine is powered by people who turn a wheel, and their force is not interrupted, such that the force would be considered an indirect effect.

14. Talmud Yerushalmi, Shevi'it 2:4

רבי בא רבי לא הוון יתבין בצור אתא עובדא קומיהון הורי רבי לא ישפכו פירותיו... נפקון ושמעון... ר' יוסה רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מוסיפין על הגזיר'

[Regarding the produce of someone who planted illegally in the thirty days preceding the Rosh HaShanah of a shemita year:] Rabbi Ba and Rabbi La were sitting in Tyre when such a case came before them, and Rabbi La ruled that the produce should be thrown out... They went out and heard Rabbi Yosa and Rabbi Yitzchak bar Tavlaya saying in the name of Rabbi Elazar, "We do not add new elements to decrees."

Opposition for meta-reasons

15. Rabbi Avraham Bornstein (Central Poland, late 19th century), Avnei Nezer Orach Chaim 536
היו כורתין עצים לעשות פחמין בשבת אף שחכמים רוב והלכה כמותם. מכל מקום היתר גמור הי' להם. ומינה דייק הר"ן בפרק מקום שנהגו דכל שכן כל שנהגו איסור כדברי האוסר הרי הוא כאילו קיבלו עליהם לנהוג אותו איסור עליהם ועל כל הנלוים אליהם
[In Rabbi Eliezer's community] they cut wood to make charcoal [to prepare a circumcision knife] on Shabbat, even though the Sages were the majority and the law follows them. Still, they treated it as entirely permissible. Rabbeinu Nisim deduced from there that certainly, where the custom is to prohibit based on the prohibiting view, it is as though they had accepted a prohibition for themselves and for all who would join them.

16. Rabbi Shlomo Kluger (Western Ukraine, mid-19th century), HaElef Lecha Shlomo, Hashmatot 32

גם כל מנהג ישראל תורה מעולם הוי מצות עגולים ולא מרובעים ועתה נעשו המצות מרובעים כי עגולים א"א מכח הפירורים
And the custom of Israel, which is Torah, has always been to use round matzah rather than square, and now the matzah is square. They cannot make it round, because of crumbs.

17. Talmud, Megilah 4b

דכולי עלמא מיהא מגילה בשבת לא קרינן מאי טעמא... רב יוסף אמר מפני שעניניהן של עניים נשואות במקרא מגילה
Why don't we read the megilah on Shabbat?... Rav Yosef explained: Because the eyes of the needy are raised toward the megilah reading.

18. Rabbi Yosef Shaul Nathanson (Western Ukraine, mid-19th century), Bittul Modaah pg. 2

עיקר הענין לאפות מצות לצאת בהם ידי חובת מצה, מה ענינו לעניים? ואם יהיו בני ביתי מרובים אטו אסור לו לאפות בלי עניים עוזרים
The essence is to bake matzah in order to fulfill the obligation of matzah. What does this have to do with the needy? If one had many family members [to bake matzah themselves], would he be prohibited from baking personally, without hiring paupers to help?

19. Rabbi Shlomo Kluger (Western Ukraine, mid-19th century), HaElef Lecha Shlomo, Hashmatot 34

אין נ"ל לעשות חדשות בזה"ז בשום אופן בעולם ובדור הזה כל המוסיף גורע ולא אפשר דרא ואף שלא הי' בידינו שום טעם למנעו הי' ראוי למנעו כי אין לחדש חדשות בימים הללו ותמה אני על כבודו איך הביא ראי' מן האיזינבאהן למאשין ומה ענין שמיטה אצל הר סיני בדבר הרשות יכול אדם לעשות כרצונו איזה מלבוש שייטב לו אבל בדבר מצוה אין לנו רק מנהג הראשונים ואבותינו הקדושים היעשה לו אדם טלית של מצוה בתמונה אחרת שאינו מימות עולם

It does not appear to me that we should create new practices in our day, under any circumstances. In this generation, all who add actually subtract, and the generation has not improved. Even had we no reason to prohibit, it would be appropriate to prohibit for one should not create new practices these days.

I am shocked at his honour; how did he bring proof from the railroad for this machine, why mention shemittah beside Har Sinai? In optional matters one may follow his wish, such as wearing whatever garb he chooses, but regarding mitzvot we have only the custom of early authorities and our holy ancestors. Could one create a ritual tallit with a different form, that never existed?

20. Talmud, Pesachim 37a

אמר רב יהודה דבר זה שאל בייתוס בן זונין להכמים מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליה ומחמצתה אמר להם אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס מותרין
Rav Yehudah said: Boethus, son of Zonin, asked this of the sages: Why did they say one may not make decorated cakes on Pesach? They replied: Because women tarry in making them, and they become chametz. He said: We could make them in a mold, and establish them directly! To which they replied: Will people then say that all such cakes are prohibited, but the cakes of Boethus are permitted?!

21. Rabbi Shlomo Kluger (Western Ukraine, mid-19th century), HaElef Lecha Shlomo, Hashmatot 34

אם יהי המאשין מה יעשה הירא שם אף אם ירצה להחמיר לא ימצא לו לבדו עוזרים ומה יעשה מי שאינו עשיר ולא יהי בידו לשלם ארבעה וחמשה.

With a machine in use, what would the Gd-fearing person do? Even if he wished to be strict, he would not find helpers alone. What would someone who was not wealthy do, without the means to pay four or five people?

Arguments in favour

22. Rabbi Avraham Sofer (Hungary, mid-19th century), Ktav Sofer Orach Chaim: Appendix 2

לא רציתי להכניס עצמי בזה לאשר חדשה אצלי ולא ראיתי תמונתה מעודי, והכלל אני מושך ידי תמיד לחדש חדשות, אבל נשתנו העיתים בשנה שעברה ולא הי' בנמצא עוזרים יהודים כמקדם קדמתה, ואלו העוזרים המה מן גרוע גרועים ופחוזים על אשר לא שמעו לקול המשגיחים והמזהירים וכמה מכשולות עד אין ספורות למו יצאו מתח"י. ומחסרון אפילו אנשים כאלו הוצרכתי להתיר לאפות ע"י עוזרים נכרים, חוץ מהמצות של מצוה. מכל הלין נעניתי ראש אחר הפצרת הרבה להביא לכאן מאשין א' שבועות הרבה קודם זמן אפית מצות לעיין אותה ולראות מהותה ומעשיה. והלכתי אני וב"ד שלי לבית האופים וראינו כל מעשיה ועמדנו שעות טובא עד שנאפו עליה מצות, והסכמנו לאפות עליה בראותינו כי הכל בזריזות ביותר מע"י עוזרים אדם, ואפשר להשיגה על מתי מעט העושים במלאכה ולבחור באנשים השומעים לקול המשגיח ולקול הורים, ותקננו תקנות, ובשעת אפיית המצות בשעתו השגחנו וקבענו עוד אחרים והוספנו עוד תיקונים, וכן בשנה אשתקד הוספנו עוד, ובאמת אף במעשה המאשין צריך השגחה רבה תמיד לנקותה היטב,

I did not wish to inject myself into this, which is new to me and which I have never seen; as a general rule, I withdraw my hand from creating novelties. However, times have changed in the past year and Jewish workers are not found as they were in the past, and the workers we have are of the worst, bad and hasty, and they do not listen to the supervisors, and they have caused uncountable errors. Because of a lack of even people like these, I have needed to approve the use of non-Jewish workers, other than for the matzah of the mitzvah. Because of all of this, after a great deal of persuasion, I agreed to have one machine brought here many weeks before the time to bake matzah, to examine it and see its nature and its product. My court and I went to the bakery and we saw its deeds, and we stood for many hours until matzot were baked, and we agreed to bake with it when we saw that all was done with greater alacrity than with human workers, and it is possible to supervise the few workers involved...

23. Rabbi Dr. Natan Slifkin, *Bentleys, Matzos, and the Chumra Machine*, Apr. 9 '14

There's a funny video making the rounds lately. It starts as an advertisement for Bentley automobiles, and ends up being an advertisement for handmade matzos! The voice-over informs us that "Hand-made is always better" - and it tells us that this principle which is true for cars, is also true for matzos. "You can't ever compare the quality of hand made to mass machine made matzah," it says. "If you're going to do it, do it right."...

Note that we are talking about a very small number of products, which are manufactured very slowly and carefully, by dedicated craftsmen who are presumably being paid very well. The possibility of human error is therefore very small. Second, and more significantly, it's not as though machine-made cars are likely to involve errors in their manufacture - they are *less* likely to do so. It's simply a matter of certain touches requiring fine motor skills that are better performed

by hand. And note that certain parts of the Bentley manufacturing process, which require uniform processes done with great precision in rapid time, are done via machine!

With matzah, the Bentley advantage is simply irrelevant. There is no important aesthetic enhancement of matzah being produced by hand with fine motor skills. If we are talking about a concern to avoid the possibility of chametz, then machine-made matzah, which avoids human error and is more uniform across large scale processes, is superior... There are, however, other concerns with machine made matzos...

24. Rabbi Avraham Bornstein (Central Poland, late 19th century), *Avnei Nezer*, Orach Chaim 536

מי שיאמר שיתיר בעיר אחת כי מתיירא שאם לא יתיר להם יבואו מקצת אנשים לחמור מזה. אין ממש בדבריו. אף אם ה' מקום לחוש לזה. וכי אומרים לבן אדם חטוא כדי שיזכה חבירך מאחר שאיסור גמור וחמור הוא לנו.

One who will permit in one city, because he fears that otherwise people will come to worse problems, has no substance in his words. Even were there validity to such a concern, would we tell a person to sin so that others would gain merit, when dealing with a total violation, and a matter which is very serious?

25. Talmud, Gittin 5b

בר הדיא בעי לאתויי גיטא אתא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אגיטי א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דרבי אמי ור' אסי אמרי ליה לא צריכת וכי תימא אעביד לחומרא נמצא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים

Bar Hedyā wanted to be approved to deliver gittin. He came to Rabbi Achi, the official responsible for gittin, who told him, "You must be present when every letter is written." He then came to Rabbi Ami and Rabbi Asi, who told him, "You need not do so. And saying 'I will practice stringently' would slander earlier gittin!"

The Manischewitz Strategy

26. Professor Jonathan D. Sarna, *How Matzah Became Square*, pg. 11

As early as 1903, it announced that its bakery was open to all rabbis "seeking truth and righteousness," and through the years many apparently took the firm up on the offer. For its fiftieth anniversary, in 1938, the company published a list of 124 "leading figures of the generation," most of them renowned rabbis (some by then deceased), who, it said, had visited the bakery and attested to its high level of kashrut. The list was headed by Rabbi Abraham I. Kook, chief rabbi of Eretz Israel, and it included Rabbi Meir Shapiro of Lublin, Rabbi Meier Hildesheimer of Berlin, and thirty-two other European rabbis, largely from Poland and Lithuania, along with nine rabbis from the land of Israel, the chief rabbi of Cairo, the leaders of the Agudath haRabbanim in the United States, and dozens of other American rabbis from cities across the land." A pamphlet entitled *Kashrut at Manischewitz* (1955) offered testimonials from some of these luminaries.

27. Professor Jonathan D. Sarna, *How Matzah Became Square*, pp. 15-16

Much of what I have described here would not be known but for a 1948 case in the United States Tax Court. The case arose when the Internal Revenue Service challenged the right of the B. Manischewitz Company to deduct a payment made to Manischewitz Yeshiva as "an ordinary and necessary business expense: It could not otherwise have deducted these payments, since the Jerusalem yeshiva did not qualify as a charitable organization ("to which contributions by corporations are deductible") under the tax code in effect at that time. Manischewitz fought the tax collection agency's challenge, and in so doing made the case that its donations to the yeshiva bore a direct relationship to its business, having been made (as per the law) "with a reasonable expectation of a financial return commensurate with the amount of the donation." In the course of the company's deposition it frankly set forth some of the benefits that its philanthropy produced including, as mentioned, that it helped "to overcome the impression ... that American machine-made matzos are not kosher" and that it was "beneficial in publicizing" the company's product. "Payments for support of the Yeshiva," the company candidly concluded, "have been made from combined religious, charitable, personal, and business motives." The court solemnly agreed: "Although there can be little doubt that the contributions to the seminary were prompted by a complex of motives," the precedent-setting decision declared, the deduction was legal, given that there were "reasonably evident business ends to be served, and the intention to serve them appears adequately from the record."

Shouldn't we make matzah ourselves?

28. Midrash, Mechilta d'Rabbi Shimon bar Yochai 12:38

צרורות בשמלותם על שכמם (שמ' יב לד). וכי לא היה בידן מה ליטול? אלא מלמד שהיו מחבבין את המצוה
'Bound up in their clothes' – Rabbi Natan said: Did they not have animals? But the Jews loved the mitzvot, and they went and did it themselves in order to receive reward for going and doing...

29. Talmud, Shabbat 119a

רב ספרא מחריך רישא רבא מלח שיבוטא רב הונא מדליק שרגי רב פפא גדיל פתילתא רב חסדא פרים סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי
Rav Safra singed the head of the animal. Rava salted the fish. Rav Huna lit the candles. Rav Pappa braided the wicks.
Rav Chisda chopped the beets. Rabbah and Rav Yosef chopped wood...

30. Talmud, Pesachim 116a

מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה אף כאן נמי הוא מסיק ואשתו אופה
What does a pauper do? The man manages the fire and his wife bakes. So, too, here, the man manages the fire and his wife bakes.